

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΡΑΒΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΕΩΣ

•Υπὸ τοῦ Ἀρχιμανδρίτου

ΗΛΙΑ ΔΙΠ

Πρώην Καθογυπτοῦ τῆς Ἀραβικῆς ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Σταυροῦ, καὶ
ἐν τῷ Ἀθερωφείῳ Γυμνασίῳ.



Τῆς μελέτης μου ταύτης εἶχε γίνη ἔναρξις τῆς δημοσιεύσεως ἐν τῷ ἐν Κατρφ ἐκδιδομένῳ ἀλλοτε ἀξιολόγῳ Περιοδικῷ Βιβλιοθήκῃ τοῦ Ἑθνικοῦ Δυκείου» (ἔτος Α', τεῦχ. Ι Β', σελ. 343). Ἀλλὰ διακοπεῖσης τότε δυστυχῶς τῆς ἐκδόσεως αὐτοῦ, διεκόπη κατ' ἀνάγκην καὶ ἡ δημοσίευσις τῆς προσκειμένης μελέτης, ἥν ἀσμένως παραδίων νῦν τῇ «Νέᾳ Ζωῇ» εἰς δημοσίευσιν, ἀναδημοσιεύων εὐλόγως καὶ τὸ ἀλλοτε δημοσιευθὲν ἀπόσπασμα μετὰ μικρᾶς τυνός τροποποιήσεως.

Ἡ τῷ ἀνθρώπῳ χαρισθεῖσα θεία πνοὴ ἐκφρίνεται διὰ τοῦ λέγου διετῶς, ἐμμέτρως καὶ πεζῶς· διὰ τοῦ λέγου διανθρωπος καὶ τὸν οὐρχὸν εἰς τὴν γῆν κατάγει καὶ τὴν γῆν καθιστᾷ οὐρανὸν καὶ ἔχυτὸν ἀμφότερων τῶν κόσμων πολίτην ἀναδείκνυει.

Πρεσβυτέρχ μέν, ὡς εἶναι γνωστόν, ὑπῆρξεν ἡ ποίησις, νεώτερος δὲ διεζός λόγος. Ἀλλὰ τὴν πρώτην, καίτοι πρεσβυτέραν οὖσαν, δὲν ἐμάρανεν δικρόνος, οὐδὲ ἐκ τοῦ ὑψους αὐτῆς κατέρριψεν ἡ ἐξέλιξις τῶν αἰώνων, οὐδὲ τὴν ὑπεροχὴν αὐτῆς καὶ τὰ πρωτεῖα ἀφεῖλεν ἡ παλαιότης τῶν ἡμερῶν, ἀλλ' ἦν καὶ ἔστι, κοιτάζεις διαιμένει εἰς τὸν αἰώνα ἀνθηρά, ἀειθαλής, ὑπὸ τῶν χαρίτων περιστοιχιζομένη καὶ ὑπὸ τῶν ἐραστῶν αὐτῆς ἐξημουμένη. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ποιητικὸν ἔθνος ἐν τῇ ἴστορίᾳ διεκρίθησαν καὶ οἱ Ἀράβες, τούτου ἔνεκα ἐν τῇ μελέτῃ μου ταύτη προτίθεμαι νὰ πραγματευθῶ, ἔσον τὸ δυνατὸν συντόμως περὶ τῆς Ἀραβικῆς ποιήσεως.

Δὲν εἶναι δυνατὸν ἐκ τῆς ἴστορίας νὰ ἔξακριώσῃ τις τὴν ἀρχὴν τῆς ποιήσεως, καὶ τίς διέφευρων αὐτῆν, εἶναι δημιούργος παραδεδεγμένον, διὰ πρὶν ἡ ἔπειρευσθήτη γραφή, τὰ διάφορα γεγονότα ἴστορον εἰς ἐμμετρον λέγον, ἵνα εὐχερεστέρα γίνηται ἡ ἀπομνημόνευσις αὐτῶν καὶ ἡ διατήρησις καὶ ἡ μετάδοσις ἀπὸ τῶν προγενεστέρων εἰς τοὺς μεταγενεστέρους ἀπὸ στέματος εἰς στόμα διὰ ζώσης φωνῆς. Ἀνετράφη δὲ καὶ ἀνεπτύχθη ἡ ποίησις μετὰ τῆς μουσικῆς, διότι ἀμφότεραι ἀρχαιόθεν ὑπῆρξαν παρὰ πᾶσι τοῖς ἔμνεοι δύο ἀδελφαῖς ἀχωρίστως συνδεδεμέναι, καὶ στενωτάτην πρὸς ἀλλήλας ἔχουσαι σχέσιν. Τὴν πρὸς τὴν ποίησιν τάσιν ἐπεδείξαντο σὺ μόνον οἱ πεπολιτισμένοι λαοί, ἀλλὰ καὶ αὐτά τὰ βάρδαρα καὶ ἀγροτικά ἔθνη· δργανα δὲ αὐτῆς

ὑπῆρξαν οὐ μόνον αἱ ἀρμονικαὶ καὶ εὐγενεῖς γλῶσσαι, ἀλλὰ καὶ αὐταὶ αἱ τραχύταται καὶ μᾶλλον ἀξεστοι.

Οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὅτι παρὰ τοῖς Ἑλλησι κατ' ἐξοχήν, καὶ κατὰ δεύτερον λέγον παρὰ τοῖς Ρωμαίοις ἀνεπτύχθη ἡ ποιητικὴ δύναμις, καὶ ἐφθασεν εἰς τὸ ἀκρον ἀντὸν τῆς τελείτητος. Οὐχ ἡττον δημιούργος ἐκαλλιεργήθη ἵκανως καὶ ὑπὸ τινῶν Σημιτικῶν λαῶν, τυχοῦσα ἐπιμελεῖας παρὰ τοῖς Ἰνδοῖς, Πέρσαις, Ἐβραίοις, καὶ Ἀραβοῖς. Πίπτων δὲ τις τὸ βλέμμα εἰς τὴν Ἀραβικὴν ποίησιν δὲν θέλει μείνει ἀδιάφορος, ἀλλὰ πλήρης θαυμασμοῦ θέλει δημολογήσει τὴν ἀγχίσταν τῶν Ἀράβων ποιητῶν, καὶ τὴν ἔξαισταν δύναμιν τῆς σπανίας αὐτῶν φαντασίας. Ἡ φαντασία αὐτῶν εἶναι ἐκπληκτική, δὲν συνέχεται ὑπὸ τοῦ περιβάλλοντος, ἀλλ' ἀνπταται εἰς τὰ ὄψη, ὡς ὑψηπέτης ὑπερήφανος ἀετός· δυστυχῶς δημιούργος βάθος δὲν ἔχει. Εἶναι λίαν ἔξημμένη καὶ ἀχαλιναγώγητος δὲν περιορίζεται ἐντὸς τῶν ὅρων τοῦ πιθανοῦ καὶ ὑπάρχοντος, ἀλλὰ πᾶν ὅριον ὑπερπηδῶσα, τὰ ἀπίθανα καὶ ἀνύπαρκτα, ὡς πιθανά καὶ ὑπάρχοντα παρουσιάζει. Εἶναι ἵππος ὑπεροπτικὸς καὶ θυμοειδῆς ἐθισθεῖς ὑπὸ τοῦ ἱππέως αὐτοῦ εἰς ἀγερωχίαν καὶ ἀκράτητον δρμῆν, ὅστις δὲν ἀνέχεται νὰ βαδίσῃ ἐπὶ δικλοῦ ἐδάφους, ἀλλ' ἀναρριχᾶται εἰς τὰς ἀπορρόγας καὶ τὰς ἀποκρύμνους κορυφάς τῶν ὁρέων, ἀπέναντι οὐδενὸς προσκόμιατος δειλῶν, παντὸς δὲ ἐπικειμένου διέλευθρου ὀλιγωρῶν. Τοιαύτη εἶναι ἡ Ἀραβικὴ ποίησις, ἀκράτητος καὶ ἀπειρότερος φαντασία· εἶναι μᾶλιστα ἐκ διαφόρων εὐγενῶν καὶ ὠραίων οὐσιῶν συνισταμένη, ἀλλ' ἀνευ διατάξεως καὶ διαρρυθμίσεως.

Ἐρίζουσι δὲ περὶ τοῦ τίς ὑπῆρξεν διπρῶτος ποιητῆς παραδεχόμενοι ἀλλος ἀλλο πρόσωπον ἐκ τῶν ἀρχαίων Ἀράβων γεναρχῶν, οἷον τὸν Ἀδ, τὸν Θαμούδ, τὸν Χιμάρ, τὸν Ραβί'α, καὶ τὸν Μαύνταρ· πολλοὶ δὲ ὑποτετρίζουσι τὴν γνώμην, ὅτι διπρῶτος ποιήσας ἦν δικρόνος, οὐδὲς Σαβά, οὐδὲν Ἰάχιοβ, οὐδὲν Ἰάριβ, οὐδὲν Ἰακτάν (Ἰοκτάν), οὐ μνεῖσθαι ποιεῖται δι Μωϋσῆς ἐν τῇ Γενέσει (10 : 25). Τινὲς δὲ δισχυροίζονται, ὅτι δι βίδλος τοῦ Ἰώδ ἐγράφη ὑπὸ αὐτοῦ Ἀράβιστι, εἴτα δὲ μετέφρασεν αὐτήν δι Μωϋσῆς εἰς τὴν Ἐβραϊκήν, ἀπολεσθέντος δὲ τοῦ πρωτοτύπου διεσώθη δι μετάφρασις. Ἀλλοι δὲ ἀναφέρουσιν ἀποσπάσματά τινα ἀρχαῖων ποιημάτων, τὰ διποταὶ ἀνάγουσιν εἰς τὴν φυλήν Ἀμαλήκ, οὐδὲν Ἐλιφέές, οὐδὲν Ἡσαΐ, οὐδὲν Ἀδράσι, ὅστις εἶναι δι ἔκτος προπάτωρ τοῦ Ἰώδ. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα εἶναι μυθικοὶ ἰσχυρισμοὶ ἐστερημένοι ἐπιστημονικῆς βάσεως.

Διαιροῦνται δὲ οἱ Ἀράβες ποιηταί, ὡς πρὸς τὸν χρόνον, καθ' ὅν ἔκματαν εἰς τρεῖς τάξεις· ἀ) εἰς τοὺς πρὸ τοῦ Ἰσλάμ ποιητάς, οἵτινες, εἴτε ἀπέθανον πρὸ τῆς ἐμφάνισεως αὐτοῦ, εἴτε ἔζησαν μὲν καὶ μετὰ τὴν ἐμφάνισην αὐτοῦ, ἀλλὰ δὲν ἦσπάσθησαν αὐτόν, οὕτοι δὲ καλοῦνται· Ἀλγκάλικλία, ἦτοι οἱ ἀγνοοῦντες τὴν ἀληθήθη θρησκείαν· τούτων οἱ μὲν ἔζησαν χριστιανοί, οἱ δὲ ιουδαῖοι, οἱ πλειστοὶ δημούραλάτραι· β') εἰς τοὺς φθάσαντας τὸν Ἰσλαμισμὸν καὶ ἀσπασαμένους αὐτόν, οὕτοι δὲ καλοῦνται· Ἀλμουχαρχμούν (ἦτοι οἱ ἀπερίτητοι, ἦν ὡτότιμητοι.) γ') εἰς τοὺς ἀκμάσαντας μετὰ τὴν ἐμφάνισην τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, οὕτοι δὲ καλοῦνται

Αλμουαλλαδοῦν, ἡ Ἀλμούνιδαθοῦν, ἢτοι οἱ μεταγενέστεροι. «Ως δὲ πρὸ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ, οὕτω καὶ μετ' αὐτὸν ἀνεδείχθησαν δόκιμοι Χριστιανοὶ ποιηταὶ, οἵτινες δέλτιοι ὅντες συγκατετάχθησαν ἐν τοῖς μωαμεθανοῖς, ἐν φῶ ἀπέθανον τηρήσαντες τὴν χριστιανικὴν αὐτῶν πίστιν. Ἰδού δὲ καὶ τινὰ ὄντα ποιητῶν τῶν δύο πρώτων ἐποχῶν:

Οἱ Ἀλβαρράξ ἢν Ράουιάν σύτος παῖς ὁν γκολούθει τοὺς καμηλοβοσκούς, κομῆταν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ γάλα ἔφοιτα παρὰ Χριστιανῷ τινι ἀσκητῇ, ὑπὸ τοῦ ὅποιου ἐδίδασκετο τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, εἴτα ἀνεδείχθη δόκιμος ποιητής, καὶ γενναῖος πολεμιστής ἀπέθανε δὲ τῷ 525 μ. Χ.

Οἱ Ἰμρου-οὐλκάῖς, σύτος τοῦ Ηούρο οἶνον Ἀλλάριθ, τοῦ ἐκ τῆς φυλῆς Κίνδα, βασιλέως τῆς φυλῆς Βανί Ἀσαδ, ὁ ἐνός-στορος τῶν τῆς πρώτης τάξεως ποιητῶν ἀπέθανε δηλητηριασθείς τῷ 538 μ. Χ.

Οἱ Ήάτεμ Ἀτταζήσιοι ποιητής τῆς πρώτης τάξεως καὶ τέσσον γενναῖος δῶρος, ὥστε περὶ τῶν δωρεῶν αὐτοῦ διηγοῦνται μυθώδη καὶ ἀπιστευταῖς ἀπέθανε δὲ τῷ 605 μ. Χ.

Οἱ Σύμαίατοι οἶνοι ποιητής τῆς πρώτης τάξεως ἀπέθανε τῷ 627 μ. Χ.

Οἱ Αἴου Ζουλαΐδη, ἀπέθανε τῷ 645 μ. Χ.

Οἱ Αλκατάρης ἀπέθανε τῷ 710 μ. Χ.

Οἱ Αλάχταλ, περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ ὅποιου ἐρωτηθεῖς ὁ Ναυπιαδ Ἀράσουτατ, εἰς τῶν τῆς ἐποχῆς ἑκείνης ἐπιστημόνων Ἀράδων, ἀπεκρίθη: διατὶ μὲν ἐρωτατε περὶ ανδρός, τοῦ ὅποιου ή ποίησις ποιητήν μοι κατέστησε τὸν Χριστιανισμόν; Ἡτοῦ δὲ σύτος ἔνδοξος ποιητής χαίρων ἐπίζηλον φύγην, ἐτιμάτο δὲ λίαν παρὰ τῷ Δαλιτφῆ Ἀλισούλμαλικ, πρὸ τοῦ ὅποιου ὡς λέγουσοι ἐπαρουσιαζετο ἐλευσέρως ἐνδεδυμένος περίδλημα ἐξ ἔρου καὶ μετάξις ὑφασμάτων, ἐκ δὲ τοῦ λαϊμοῦ αὐτοῦ ἐπεκφέματο ἐπὶ τοῦ στήθους ἀλυσίς χρυσῆ μετὰ χρυσοῦ σταυροῦ. Εὐφημίζετο δὲ ὡς εἰρίου καὶ σκωπικὸς πολλάκις, διὸ ὡς διηγεῖται ὁ Ιηνούς Ἀbd-ιλ-μουττάλι, ἐτιμωρήνη ποτὲ ὑπό τινος πρεσβυτέρου ἐν Δαμασκῷ κλεισθεὶς υπ' αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ ἐπὶ τινα χρόνον, διό δὲ ἐπεσκέψθη αὐτὸν ὁ ρῆμεις Ιηνούς Ἀbd-ιλ-μουττάλι παρεκάλεσεν αὐτὸν, ἵνα μεσιτεύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ παρὰ τῷ πρεσβυτέρῳ, σπώς ἀπολύτην αὐτὸν· δὲ ὁ θαυμάσας ἡρώιτησεν αὐτὸν, πῶς τόσον μεγας ὡν, καὶ τοσαυτην ὑποληφιν χαίρων παρὰ τῷ Χαλιφῷ, οὕτω ταπεινῶς ὑποτασσομένος ἡρείχετο τὸν πρεσβυτέρον ἐλέγχοντα αὐτὸν καὶ ἐπιτίμα αὐτῷ ἐπιβάλλοντα; δὲ ἀποκριθεὶς ἀγεφώνησεν: ή θρησκεία μου, ή θρησκεία μου τούτο με διδάσκει. Ἀπέθανε δὲ τῷ 714 μ.Χ.

Τῶν ἀρχαίων πρὸ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ καὶ μετ' αὐτὸν ποιητῶν τὰς ἀρίστας φύδας συλλέξαντες ἀπετέλεσαν ἐπὶ τὰς τάξεις, ὃν ἔκαστη περιλαμβάνει ἐπὶ τὰς φύδας· καὶ αἱ μὲν τῆς πρώτης τάξεως φύδαι καλοῦνται Ἀλμου-ἀλλακάτ, ἢτοι αἱ «ἀνηρτημέναι», η Ἀσσάβ-οὐτούναλ, ἢτοι «αἱ ἐπὶ τὰς ψυσταὶ φύδαι». Ταύτας ὑπὲρ τὸ δέον τιμήσαντες οἱ σύγχρονοι αὐτῶν Ἀράδες διὰ τὸ ὕψος τῶν νοημάτων αὐτῶν, καὶ διὰ τὴν ἐνυπάρχουσαν ἐν αὐτοῖς ποιητικὴν μεγαλοπρέπειαν, ἔξυμνουν καὶ ἐθαύμασον ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε ἐπὶ ἔκατὸν καὶ πεντήκοντα

δλόκληρα ἔτη διετέλουν λατρεύοντες καὶ προσκυνοῦντες αὐτὰς ὡς θείας, ἔχοντες αὐτὰς ἀνηρτημένας ἐν τῷ καὶ πρὸ τοῦ Ἰσλαμισμοῦ ἵερῷ αὐτῶν τεμένει, τῷ Κααβᾷ, δῆθεν καὶ ἀνηρτημέναι φύδαι ἐκλήθησαν.

Αἱ δὲ ἔξι λοιπαὶ τάξεις εἰσὶ κατὰ σειρὰν αἱ ἔξης: α.) Ἀλμου-ιαμιαράτ, ἢτοι «αἱ συνειλεγμέναι» β.) Ἀλμούντακατάτ, ἢτοι «αἱ ἐκλεκταί», γ.) Ἀλμου-δαλιλιαβάτ, ἢτοι «αἱ κεχρυσωμέναι», δ.) Ἀλμαράθη, ἢτοι «αἱ θρῆνοι», ε.) Ἀλμασιουβάτ, ἢτοι «αἱ ἀνάμικτοι» καὶ στ.) Ἀλμουλιαμάτ, ἢτοι «αἱ συνηνωμέναι».

Ἐκάστη τῶν φύδων τῶν ἀνωτέρω ἐπὶ τὰς τάξεων ἀνήκει εἰς ἕνα τῶν διακεκριμένων ποιητῶν. Ἐκτὸς δύμας τούτων ὑπάρχουσι πλεῖστοι ἀλλοι ποιηταί, τοὺς δρποίσις δυσκόλως τις δύναται νὰ ἔξαχριδώσῃ, διότι ἀπαντες σχεδὸν οἱ Ἀράδες ησαν πεπρωκισμένοι διὰ τοῦ δώρου τῆς ποιήσεως· τὴν δὲ πόησιν περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο, καὶ ἐπ' αὐτῇ ἐναρδυνόμενοι ἐσεμνύνοντο θεωροῦντες αὐτὴν καύχημα καὶ κλέος δστις δ' ἐστερείτο τοῦ χαρίσματος τούτου, ὑπὸ πάντων κατεφρονεῖτο ἐν τοῖς ἀρχαιοτάτοις χρόνοις, διε τὴν ἦτην ἡ ποίησις ἀνωτέρα πάσης χαμερέπειας καὶ εὐτελείας. Ἄφ' οὐ δύμας οἱ τυχοδιωκταί καὶ κόλακες ἔξηγτελισαν αὐτὴν καταστήσαντες προσοδοφόρον τέχνην, καὶ χαμαζήλως ταπεινώσαντες ἐνώπιον τῶν κραταιῶν τυράννων καὶ τῶν πλουσίων, ἔκτοτε κατέστη καταπεφρονημένη εἰς τὰ δηματα τῶν υψηλῶν προσώπων, καὶ δὴ τῶν βασιλέων, οἵτινες ἡγάπων μὲν νὰ ἔγκωμαζωνται καὶ ηδονήν γησθάνοντο ἐπὶ τῇ ἔξυμνήσει αὐτῶν ὑπὸ τῶν κολάκων ποιητῶν, δῶρα καὶ τιμᾶς ἐπ' αὐτοὺς ἐπιδαιφιλεύοντες, ὡς ταπεινήγενοι καταστᾶσαν τὴν ποιητικὴν τέχνην ἀπεμάκρυνον τῶν σίκειών καὶ αὐτητῆρως ἀπηγγόρευον τοῖς υἱοῖς αὐτῶν τὸ στιχουργεῖν. Ἡ γῆικη αὕτη κατάπιτωσις τῆς ποιήσεως ζωγραφίζεται ἐναργέστατα ἐν τῷ προσιμίῳ πινδαρικῆς τινος ὕδης, ἐν φῶ διψιπέτης ποιητής ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν Θρασύδουλον, υἱὸν τοῦ Σενοκράτους τοῦ Ἀργαντίου λέγει, διε οἱ μὲν πάλαι ποτὲ γεγονότες δημνοφόροι, δοσοι μάλιστα ἐπὶ τοῦ τῶν καλλικόμων Μουσῶν ἐποχούμενοι διφρου τῇ καλλιφθέγγυψ φέρονται πόρμιγγι, οὐ καλεπῶς τοὺς μελιφθέγγους τῶν παιῶν ὅμνους ἐτόξευον, εἴτις αὐτῶν ἔσχε καὶ ὥραν ἐπανθοῦσαν τῷ κάλλει, καὶ ἐπὶ τὴν εὑθρονὸν Ἀφροδίτην τὴν μνήμην παραπέμπουσαν. Διότι η Μουσα ὑπὸ τὴν τότε ἐφασιχρήματος, οὐδὲ ἔνεκα κέρδους τὴν σπουδὴν ἐποιεῖτο, οὐδὲ ἐπιπράσκοντο, ὥσπερ ὄντα, τὰ τῆς Τερψιχόρης μελίρρυτα μέλη. Οὐ γάρ γῆσουν αἱ ἀπαλόχρους φύδαι προκύπτειν, χάρισματι ἀργυρῷ ἐψημυσιωμένα τὰ πρόσωπα ἔχουσαι. Νῦν δὲ δύμας ἐπεισ λέγειν, δὲ ὑπὸ Ἀργείου ἀνδρὸς πάλαι ποτὲ οὐ πέρω τῆς ἀληθείας ἐκτετέξευται ἐπος, χρήματα, χρήματα δὲ ἀνήρ.. .(1)

(1) «Οἱ μὲν πάλαι, ὡς Φρασύδουλε», «Φῶτες, δοσοι χρυσαμπύκτων» «Ἐε διφρου Μοισῶν έθαινον» «Κλυτψ φόρμιγγι συναντόμενοι», «Ρίμφα παιδείους ἐτόξευον μελιγάρυας ὅμνους»

Ήσαν δὲ οἱ τῶν ἑρήμων πολῖται, ὡς ποιηταὶ ἀνώτεροι: τῶν ἐν ταῖς πόλεσιν οἰκούντων· τὸ δὲ ἀντικείμενον τῆς ποιήσεως παρ' αὐτοῖς ἦτο ἀπλῆ καὶ ἀπέριττος ἀφήγησις τῶν διαφέρων πολεμικῶν γεγονότων, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ περιγραφῇ ποικίλων φυσικῶν ἀντικειμένων, ἑρήμων κοιλάδων, ὁρέων, δασῶν, ὑδάτων, καὶ ἐν γένει τῶν ἴστορικῶν τόπων, ἐν οἷς διεξήγοντο μεταξὺ αὐτῶν διάφοροι μάχαι, ὅς καὶ «ἡμέρας» ἐκάλουν. Διακρίνεται δὲ ἡ ποίησις τῶν ἀρχαιοτέρων, καθ' ὅτι ἦτο φυσικὴ ἀπλῆ καὶ ἀνεπιτίθεστο, γυμνὴ ἔξειτημένων λεκτικῶν καλλωπισμῶν, ἀλλὰ γέμουσα ἀνδρικῶν καὶ γενναλῶν αἰσθημάτων· ἔξυμνε τὴν γενναιοδωρίαν, τὴν φιλοξενίαν, τὴν τιμίτηταν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν ἴππασίαν, τὸ ἔιρος, τὸ δόρυ καὶ τὰ τοιαῦτα. Ἡ ποίησις αὐτῶν δὲν ἦτο ἀποκύημα τέχνης τινός, ἢ θεωρίας στηριζομένης ἐπὶ κανόνων, ἀλλὰ μᾶλλον καρπὸς φαντασίας ἀκολουθούσης τοὺς φυσικοὺς νόμους.

Εἶχον δὲ οἱ ἀρχαῖοι Ἀράβες καὶ ἀγῶνας τινας, οὓς καὶ «ἀγοράς» ἐκάλουν· τούτων ἐπισημοτέρα ἦν ἡ γνωστὴ ὑπὸ τῷ ὄνομα (Σὲκύ Ούκαδ), ἥτις κατέτος ἐτελεῖτο μεταξὺ τῶν δύο πόλεων (Νάχλα καὶ Ἀττάεφ), κατὰ τὸν σεληνιακὸν μῆνα Διλκί¹· διά: διήρκει δὲ ἐπὶ εἰκοσιν ἡμέρας, καὶ κατ' ἀλλους ἐπὶ μῆνα δέλβικληρον. Φίξ τὰς πανηγύρεις ταύτας συνέρρεον πανταχόθεν αἱ διάφοροι φυλαὶ τῶν Ἀράβων πωλοῦσσαι καὶ ἀγοράζουσαι, καὶ οἱ μὲν ποιηταὶ ἀπίγγελλον τὰς φᾶδες αὐτῶν, οἱ δὲ ρήτορες τοὺς λόγους ἔξεφώνουν, οἱ δὲ ἵππεις διεξῆγον ἐπιστροφικούς ἀγῶνας. Ἐπίμων δὲ τὰς πανηγύρεις ταύτας οἱ γῆραινες διὰ τῆς ἰδεᾶς αὐτῶν παρουσιάς αὐτοὶ δὲ καὶ κριταὶ ἐκάστοτε διώριζον, οἵτινες ἔκρινον τὰς ἀπαγγελομένας φᾶδες.

Ἐκ τῶν πολλῶν δὲ δεισιδαιμονιῶν τῶν Ἀράβων, ἦτο καὶ τὸ δτὶ ἐπίστευον, δτὶ πᾶς ποιητῆς συνοδεύεται ὑπὸ δύο δαχιμῶν, ὃν δὲ μὲν ἐμπνέει αὐτῷ τὰς ἀγαθὰς ἰδέας, δὲ τὰς πονηράς.

Οὔτε ἐπική, κατὰ τὴν αὐτηρὸν σημασίαν τῆς λέξεως, οὔτε δραματικὴ ποίησις ὑπῆρχε παρὰ τοῖς Ἀραφῇ: καμψιδαὶ δὲ καὶ τραγῳδίαι ἦσαν ἀγνωστοὶ οὐ μόνον τοῖς πρὸ τοῦ ἴσλαμ: σμοῦ, ἀλλὰ καὶ τοῖς μετ' αὐτόν. Μόλις δὲ ἀπὸ τῶν μέσων τοῦ ἀρτί ἐκπνεύσαντος αἰώνιος ἥρξαντο ποιηταὶ τινες καὶ μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἐτη ἐπιδιδμενοὶ εἰς τὴν μετάφρασιν ἐκ τῶν διαφέρων εὐρωπαϊκῶν γλωσσῶν, δραματικῶν τινων ἔργων. Ελναὶ ἄρα ἡ Ἀραβικὴ ποίησις κατὰ τὸ πλεῖστον λυρική, ἵδου δὲ κεφαλαιωδῶς

τὰ εἰδη αὐτῆς: α.) διδάγματα, γνῶμαι καὶ παρομίαι (γνωμικὴ ἡ διδακτικὴ ποίησις). β'.) ἔρωτες· γ'.) ὅμνοι ἡ ἐγκώμια· δ'.) καυχήσεις ἡ αὐτοέπαινοι· ἔ.) ἡρωϊσμοί· στ'.) θρῆνοι ἡ ἔλεγοι· ζ'.) σκώμματα ἡ σάτυραι· η'.) περιγραφαί· θ'.) αἰνίγματα· ι'.) ἐπιγράμματα.

Καὶ διὰ μὲν τῆς διδακτικῆς ἡ γνωμικής ποιήσεως μελαγχολοῦντες σίκτερουσι τὸ βραχὺ καὶ ἐφίμερον τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, καὶ τὸ ἐπίκηρον τῶν ἥδωνῶν συχνὰ δὲ μηνημονεύοντες τὸν θάνατον καὶ τὴν μέλλουσαν ζωὴν παραίνουσι, δπως μὴ ἔχῃ τις πίστιν εἰς τὸν μάταιον τοῦτον γένους καὶ τὰ ἐγκόσμια, πάντοτε δὲ τηρηγείλειαν πρὸς τὸ θεῖον καὶ πεποιηγησιν ἐπὶ τῆς προνοίας τοῦ παναγάθου θεοῦ, τοῦ περὶ πάντων μεριμνῶντος καὶ ἐτάζοντος καρδίας καὶ νεφρούς· ἐγκωμιαζούσι τὴν ἀρετὴν καὶ φέγουσι τὴν κακίαν· συκιστῶσι τὴν ἀληθῆ καὶ ἀδολον φιλίαν, τὴν χαλιγάνγησιν τῆς γλώσσης, παριστῶντες αὐτὴν ὡς τὸ λαμπρότατον κόσμημα, τὴν ἀκραγένη ἐχεμυθίαν, τὴν ταπεινοφροσύνην, τὴν ὑπομονήν, τὴν συγχώρησιν τῶν ἡμαρτημένων, τὴν ἀλήθειαν, τὴν δικαιοσύνην καὶ πάσας τὰς λοιπὰς ἀρετὰς· φέγουσι δὲ τὸν δόλον, τὴν καταλαλιάν, τὴν ἀκριτομυθίαν, τὸ φεύδος, τὸν φθόνον, τὴν ὅργην, τὴν ὑπερηφάνειαν, τὴν μέθην, τὴν φιλονεικίαν, τὴν φευδαπολογίαν, τὴν κατάχρησιν εἰς τοὺς ἀστεῖσμούς, καὶ ἐν γένει πάσαν κακογένειαν καὶ πάσας τὰς κακίας καὶ μαρίας τῶν ἀνθρώπων.

Διὰ δὲ τῶν λοιπῶν εἰδῶν τῆς λυρικῆς αὐτῶν ποιήσεως ἐκδηλοῦσι τὰ ἔρωτικά αὐτῶν αἰσθήματα ἔξυμνοῦντες τὸ κάλλος· ἐγκωμιαζούσι: τὰ ὑψηλὰ πρόσωπα τὰ διαπρέψαντα ἐπὶ ἀρεταῖς καὶ ἀνδραγαθήμασι· καυχῶνται αὐτοὶ ἐπὶ ταῖς ἰδίαις αὐτῶν ἀρεταῖς, καὶ γῆραις δέρμενοι μηνημονεύουσι τὰ ἔχυτῶν ἀνδραγαθήματα μεθ' ὑπερθριλικῆς μεγαλορρημοσύνης· θρηνοῦσι τοὺς ἐπισημοτέρους τῶν τεθνεώτων ἔξαιροντες τὰ προτερήματα δι' ὧν ἔκοσμοῦντο· σκώπτουσι: μετὰ πικρίας εἰρωνεύμενοι τὰ ἐλαττώματα τῶν αὐτῶν ἀντιπάλων· περιγράφουσι τὴν φύσιν καὶ τὰ ἐν τῇ φύσει· γυμνάζουσι τὰ πνεύματα διὰ ποικίλων αἰνίγμάτων καὶ γρίφων καὶ χρονολογεύσου: διὰ συντόμων ἐπιγραφμάτων τὰ διάφορα σπουδαῖα γεγονότα.

(ἀκολουθεῖ).

«Οστις ἐών καλὸς εἰλέν Ἀφροδίτας»
 «Εὖθρόνου μνάστειραν ἀδισταν ὀπωραν»
 «Α Μοίσα γάρ οὐ φιλοκερδής»,
 «Πω τότ' ἦν, οὐδ' ἐργάτις».
 «Οὐδὲ ἐπέρναντο γλυκεῖαι»
 «Μελιφθογγοὶ ποτὶ Τερψιχόρης»
 «Ἀργυρωθεῖσαι πρόσωπα»,
 «Μαλθακόφωνοι ἀοιδαῖ».
 «Νῦν δ' ἐφίτη, τὸ τ' Ὁργεισον φυλάξαι»
 «Ρήμα τῆς ἀλαθείας ἀγχιστα βαίνον»,
 «Χρήματα, χρήματα ἀνήρ...»

(Πίνδ. Ισθμ. Β'. 1-17)

